

נספח חקיקה:

הצעת חוק לתיקון דיני התרופות (תשלום עונשי)

סעיף 1 - הגדרות

בסעיף זה:

"תשלום עונשי" - סכום כסף הנפסק כנגד נתבע בהליך אזרחי כעונש על התנהגותו המחפירה, וזאת בלא תלות בחיובים אחרים שהוטלו על הנתבע בפסק הדין, ככל שהוטלו.

"מעשה" - לרבות מחדל

"פגיעה" - פגיעה ברווחתו הגופנית, הנפשית או החומרית של אדם

"פגיעה או סיכון של ממש" - שאינם של מה בכך

"חיוב" - חיוב משפטי שבין אדם לרעהו, לרבות חיוב שמקורו בחוזה או בהתחייבות

"מודעות" - לרבות עצימת עיניים

"נתבע" - אדם שכנגדו הוגשה תובענה בהליך אזרחי

"מעשה שלא כדין" - מעשה המנוגד לחיוב משפטי והנעדר צידוק או פטור בדין

סעיף 2 - תשלום עונשי בגין התנהגות מחפירה

השתכנע בית המשפט הדין בעניין אזרחי כי הוכח בראיות חד-משמעיות [נוסח חלופי: ברורות ומשכנעות], שהתנהגות הנתבע כלפי התובע היתה התנהגות מחפירה כהגדרתה בסעיף 3 לחוק זה, רשאי הוא מנימוקים שיירשמו לחייב את הנתבע בתשלום עונשי.

סעיף 3 - התנהגות מחפירה - מהי?

לעניין חוק זה התנהגות מחפירה היא התנהגות של נתבע שבנסיבות העניין כולו משקפת חריגה בוטה [נוסח חלופי: משמעותית] מכל סטנדרד סביר של התנהגות, ואשר התקיימו בה כל התנאים הבאים:

- 1) ההתנהגות כללה לפחות מעשה אחד שהיה בו משום הפרה נעדרת צידוק או פטור בדין של חיוב שבו חב הנתבע כלפי התובע (להלן בסעיף זה - "המעשה").
- 2) המעשה פגע בתובע או באנשים אחרים פגיעה של ממש או סיכן אותם סיכון של ממש.
- 3) בעת ביצוע המעשה היה הנתבע מודע למעשה, להיותו שלא כדין, ולעובדה כי הוא פוגע פגיעה של ממש בתובע או באנשים אחרים או מסכן אותם סיכון של ממש.

סעיף 4 - שיקולי בית המשפט לעניין התקיימותה של התנהגות מחפירה

בהכריעו בשאלה אם בנסיבות העניין כולו משקפת התנהגות הנתבע חריגה בוטה מכל סטנדרד סביר של התנהגות, יתחשב בית המשפט בשיקולים אלה:

- (א) מספר הפעמים שבהם ביצע הנתבע מעשה העומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 לעיל (להלן בסעיף זה - "ההפרה").
- (ב) חומרת הפגיעה או הסיכון שנגרמו לתובע או לאנשים אחרים עקב ההפרה או ההפרות שביצע.
- (ג) יחסו ההכרתי של הנתבע כלפי טיב הסיכון שיצר בהפרה או בהפרות שביצע, היקף הסיכון, ודרגת ההסתברות כי הסיכון אכן יתממש.
- (ד) יחסו החפצי של הנתבע כלפי אפשרות התממשותו של הסיכון שיצר בהפרה או בהפרות שביצע.
- (ה) המניע או הגורם שהביא את הנתבע לביצוע ההפרה או ההפרות.
- (ו) יחסו של הנתבע כלפי התובע לפני, אחרי ובמהלך ההפרה או ההפרות, לרבות התנהלותו במהלך ההליכים המשפטיים שהתקיימו בינו לבין התובע בעקבות ההפרה או ההפרות. במיוחד יבחן בית המשפט את השאלה, אם הציע הנתבע לתובע לפני הפרת החיוב, ובמקרה שלא יכול היה לדעת את זהותו - בסמוך לאחר שנודעה לו זהותו, הצעה כנה סבירה והוגנת לפוטרו מקיום החיוב או מאחריות להפרתו בתמורה לתיקון תוצאות ההפרה או לפיצוי התובע בגינה או בגין אי קיום החיוב.
- (ז) התנהגותו של התובע כלפי הנתבע בנסיבות העניין, לרבות התנהלותו במהלך ההליכים המשפטיים שהתקיימו בינו לבין התובע, ולרבות תגובתו להצעה של הנתבע כאמור בסעיף קטן (ו) לעיל.

סעיף 5 - שיקולי בית המשפט לעניין השאלה אם לפסוק תשלום עונשי בגין התנהגות מחפירה

בשוקלו אם מן הראוי לפסוק תשלום עונשי כנגד נתבע בגין התנהגותו המחפירה, יתחשב בית המשפט בשיקולים המנויים בסעיף 4 לעיל, וכן יתחשב בשיקולים אלה, ככל שהובאו בפניו נתונים ביחס אליהם:

- (א) המידה שבה יש ביתר החיובים שיוטלו על הנתבע בפסק הדין משום עונש מספיק על התנהגותו המחפירה גם בלא שיחוייב בתשלום עונשי.
- (ב) המידה שבה יש בסנקציה שהוטלה על הנתבע במסגרת הליך משמעותי, מינהלי או אזרחי קודם בגין התנהגותו המחפירה משום עונש מספיק על אותה התנהגות.
- (ג) דרגת הסתברותה של האפשרות שהנתבע יועמד בעתיד לדין וייענש בגין התנהגותו המחפירה במסגרת הליך פלילי, משמעותי או מינהלי, והעונש העלול להיות מוטל עליו אם יורשע בהליך זה.
- (ד) העובדה שחקירה פלילית או הליך פלילי שנפתחו כנגד הנתבע בגין התנהגותו המחפירה הופסקו על ידי רשות מוסמכת, משך החקירה או ההליך, והטעמים להפסקתם.

סעיף 6 - שיקולי בית המשפט לעניין שיעור התשלום העונשי שייפסק

לעניין שיעור התשלום העונשי יתחשב בית המשפט בשיקולים המנויים בסעיפים 4 ו-5 לעיל. בנוסף יתחשב בית המשפט במידת יכולתו של הנתבע לשלם את התשלום העונשי שיוטל עליו, ובעוצמת הפגיעה הכלכלית שתיגרם לנתבע או לאנשים אחרים עקב חיובו בתשלום העונשי.

סעיף 7 - סייג לסמכות לפסוק תשלום עונשי

(א) לא ייפסק תשלום עונשי כנגד נתבע בשל התנהגותו המחפירה, אם התקיים אחד או יותר מאלה:

(1) הנתבע הורשע או נענש בדרך אחרת במסגרת הליך פלילי בבית משפט על אותה התנהגות.

(2) הנתבע זוכה במסגרת הליך פלילי בבית משפט מאישום על אותה התנהגות.

(3) תלוי ועומד כנגד הנתבע הליך פלילי בבית משפט בשל אותה התנהגות.

(4) הנתבע חוייב בעבר בתשלום עונשי בגין אותה התנהגות.

(ב) לא ייפסק תשלום עונשי כנגד נתבע אלא אם כן התובע ביקש זאת בתביעתו.

סעיף 8 - זכות טיעון

לא יפסוק בית משפט תשלום עונשי בטרם נתן לתובע ולנתבע הזדמנות לטעון את טענותיהם לעניין עצם חיובו של הנתבע בתשלום עונשי ולעניין שיעור התשלום העונשי.

סעיף 9 - תקרה

(א) לא יפסוק בית המשפט תשלום עונשי בסכום העולה על שילוש הסכום המשקף לדעת בית המשפט את הגבוה מבין שני מאלה:

(1) הנזק שאדם סביר בנעליו של הנתבע יכול היה להעריכו מראש כתוצאה מסתברת של התנהגותו המחפירה;

(2) הרווח שהפיק הנתבע עקב התנהגותו המחפירה.

(ב) שר המשפטים רשאי, באישור וועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, ולאחר שנועץ בדבר עם היועץ המשפטי לממשלה ועם נשיא בית המשפט העליון, לשנות מעת לעת את גובה התקרה, ובלבד שהתקרה לא תבוטל.

סעיף 10 - התשלום העונשי - למי ?

- (א) מחצית מן הסכום המוגדר בפסק הדין כתשלום עונשי תשלום לידי התובע (להלן: חלק התובע) ואילו המחצית הנותרת תשלום לאוצר המדינה או לגוף ציבורי אחר שיקבע שר המשפטים (להלן: חלק הציבור).
- (ב) חלק התובע יצורף ליתר החיובים הכספיים שבפסק הדין ויראוהו לעניין הליכי גבייתו כחלק בלתי נפרד מחובו האזרחי של הנתבע לתובע.
- (ג) את חלק הציבור יראו כקנס אזרחי ועל הליכי גבייתו יחולו בשינויים המחוייבים הוראות חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995.
- (ד) בנסיבות מיוחדות ומטעמים שיפרט, רשאי בית המשפט לסטות מהאמור בסעיף קטן א' לעיל ולהגדיל את חלק התובע על חשבון חלק הציבור, או להיפך.

סעיף 11 - הוצאות לדוגמה או תשלום עונשי בגין תביעת סרק לתשלום עונשי

ראה בית המשפט כי תביעת התובע לחייב את הנתבע בתשלום עונשי היתה טענת סרק שנטענה ביודעין ובחוסר תום לב, רשאי הוא לבקשת הנתבע, ולאחר ששמע את טענות התובע לעניין זה, לחייב את התובע בהוצאות הנתבע לדוגמה; היתה העלאת טענת הסרק על ידי התובע התנהגות מחפירה כהגדרתה בסעיף 3 לחוק זה, רשאי בית המשפט לחייב את התובע בתשלום עונשי, וזאת גם מבלי שהנתבע הגיש על כך תביעה נפרדת.

סעיף 12 - איסור ביטוח

- (א) תנייה בחוזה שנועדה לבטח אדם מפני הסיכון כי יחוייב בתשלום עונשי - אין לה תוקף.
- (ב) אין באמור בסעיף קטן 1 לעיל כדי לפגוע בתוקפה של תנייה בחוזה שעניינה ביטוח מפני חבות בפיצויים, אף אם היו הפיצויים בגין נזק שנגרם כתוצאה מהתנהגות מחפירה.

סעיף 13 - תיקון לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995

בסעיף 1 לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995 יתוקן סעיף קטן (4) ויוספו לו המילים "לרבות תשלום עונשי כמשמעו בסעיף 1 לחוק לתיקון דיני התרופות (תשלום עונשי)".

סעיף 14 - תיקון לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982

סעיף 189 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 יתוקן ויוספו לו המילים "לרבות ראיות בדבר תשלום עונשי כהגדרתו בסעיף 1 לחוק לתיקון דיני התרופות (תשלום עונשי)".

* * *